

відповідальності, вироблених теорією права. Однак, саме господарсько-правова відповідальність покликана запобігати господарським правопорушенням в механізмі правового регулювання, забезпечувати належну організацію та управління господарською діяльністю.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.

3. Татьков В. Проблеми застосування господарського законодавства господарськими судами України (у світлі формування судової практики) / В. Татьков // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2012. – Вип. 93. – С. 7-10.

4. Татькова З. Ф. Господарсько-правова відповідальність: напрями вдосконалення законодавства / З. Ф. Татькова // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності: зб. наук. праць. – Донецьк: Донецький юрид. ін-т Луганського держав. ун-ту ВС, 2006. – № 4. – С. 320–333.

УДК 504.4.054.001.5(477)(043.2)

Корнєєв Ю. В., к.ю.н., доцент,
Часновський Д. А., Хаврусь В. О., студенти,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ВОДНОГО ФОНДУ В УКРАЇНІ

Водний фонд України становлять усі води (водні об'єкти), що знаходяться на її території. До водного фонду України належать: поверхневі води: природні водойми (озера); водотоки (річки, струмки); штучні водойми (водосховища, ставки) і канали; інші водні об'єкти; підземні води та джерела; внутрішні морські води та територіальне море. Поверхневими водами вважаються води різних водних об'єктів, що знаходяться на земній поверхні.

Водні об'єкти поділяються на об'єкти загальнодержавного та місцевого значення. До водних об'єктів загальнодержавного значення належать: внутрішні морські води та територіальне море; підземні води, які є джерелом централізованого водопостачання; поверхневі води (озера, водосховища, річки, канали), що знаходяться і використовуються на території більш як однієї області, а також їх притоки всіх порядків; водні об'єкти в межах територій природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, а також віднесені до категорії лікувальних. До водних об'єктів місцевого значення належать: поверхневі води, що знаходяться і використовуються в межах однієї області і які не віднесені

до водних об'єктів загальнодержавного значення; підземні води, які не можуть бути джерелом централізованого водопостачання [1].

Використання водних ресурсів відбувається в різних формах та з різною метою - в побуті, промисловості, сільському господарстві, енергетиці, судноплавстві тощо. При раціональному використанні, водні ресурси безперервно відновлюються в процесі кругообігу води на Землі.

Усі води (водні об'єкти) на території України є національним надбанням народу України, однією з природних основ економічного розвитку та соціального добробуту. Водні ресурси забезпечують існування людей, тваринного і рослинного світу та є обмеженими і уразливими природними об'єктами.

Україна володіє великими запасами прісних водних ресурсів, має розгалужену гідрографічну мережу. Водночас нашій країні притаманний нерівномірний розподіл водних ресурсів, тому в деяких регіонах гостро відчувається дефіцит води. Для перерозподілу стоку відбувається гідротехнічне будівництво, утворюються штучні водойми. Ще однією перешкодою у використанні водних ресурсів є їхнє засмічення, забруднення та виснаження. Особливо це стосується поверхневих вод, які належать до прісних вод. Води основних рік країни - Дніпра та Дністра є основними джерелами водопостачання, але вважаються забрудненими. Екологічний стан водних об'єктів та земель водного фонду в цілому оцінюється як недостатньо благополучний. Найбільш небезпечна проблема забруднення. Вона викликана впливами господарської діяльності як в межах берегової смуги, так і на прилеглих землях на території водозборів поверхневих вод. Джерелами забруднення також виступають виробничі аварії. Серйозну занепокоєність викликає практика порушення правового режиму землекористування у водоохоронних зонах, ведення заборонених видів господарської діяльності, їх забудова житловими та іншими об'єктами. Тому особливої актуальності останніми роками набули питання охорони земель водного фонду.

В Україні розроблено законодавство, яке регулює правову охорону та режим використання водних об'єктів України та покликане сприяти формуванню водно-екологічного правопорядку і забезпечення екологічної безпеки населення України, а також більш ефективному, науково обґрунтованому використанню вод та їх охороні від забруднення, засмічення та вичерпання.

Відповідно до ст. 2 Водного кодексу України завданням водного законодавства є регулювання правових відносин з метою забезпечення збереження, науково обґрунтованого, раціонального використання водних ресурсів, охорони вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання, запобігання шкідливим діям вод та ліквідації їх наслідків, поліпшення стану водних об'єктів, а також охорони прав підприємств,

установ, організацій та громадян на водокористування [1].

Правова охорона поверхневих і підземних вод є визначальною частиною охорони вод. В основі правової охорони вод знаходиться право як сукупність норм, яке визначає її цілі, межі та методи регулювання. Тобто право є визначальним елементом правової охорони вод. Проте правова охорона, окрім заходів, які безпосередньо пов'язані з правом, включає також організаційні, економічні, виховні та інші заходи, які спрямовані на забезпечення збереження, науково обґрунтованого та раціонального використання вод для потреб населення і галузей економіки. Правова охорона здійснюється шляхом встановлення екологічних вимог, норм і правил щодо раціонального використання, охорони і відтворення водних ресурсів. Крім того, право, впливаючи на охорону вод, породжує відносини, які безпосередньо не впливають з вимоги раціонального їх використання, серед яких є створення системи відповідальності за порушення правил водокористування, користування землями водного фонду, залучення громадськості до питань охорони водних ресурсів тощо.

Правову охорону водних об'єктів можна розглядати у широкому і вузькому значенні. У вузькому значенні вона полягає у забороні чи обмеженні водокористування і користування землями водного фонду. У широкому значенні правова охорона вод є процесом, який здійснюється повсякденно, і полягає у регулюванні відносин, пов'язаних з раціональним використанням, охороною і відтворенням водних ресурсів.

Перелік основних водоохоронних заходів міститься у Водному кодексі України (розділ IV). До числа водоохоронних заходів віднесені: утворення водоохоронних зон, прибережних захисних смуг, зон санітарної охорони водних об'єктів, смуг відведення, берегових смуг водних шляхів тощо. Так, водоохоронні зони створюються для найбільш сприятливого режиму водних об'єктів, попередження їх забруднення, засмічення і вичерпання, знищення навколводних рослин і тварин, а також зменшення коливань стоку вздовж річок, морів та навколо озер, водосховищ і інших водойм. Обмеження господарської діяльності в прибережних захисних смугах уздовж річок, навколо водойм та на островах є також заходом правової охорони вод [1].

Охорона встановленого порядку користування і прав користувачів земель водного фонду виступає необхідною передумовою здійснення будь-якої господарської діяльності, спрямованої на використання не тільки водних об'єктів, але земельних ділянок, сполучених з ними в якості самостійного об'єкта прав.

Література

1. Водний кодекс України від 6 черв. 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.